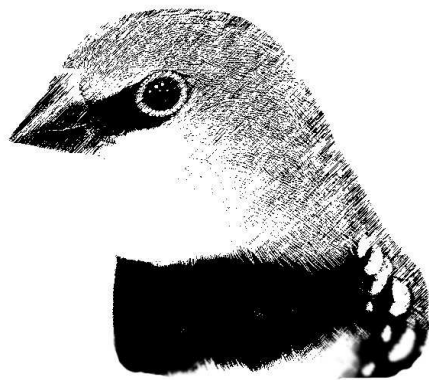

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

18. SZÁM

2016 ÁPRILIS-JÚNIUS

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK : negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

Tisztelt Madárbarát

Az új Ptk. civil szervezetekre vonatkozó paragrafusai alapján az egyesületekre és az alapítványokra is új szabályok vonatkoznak. Ezek közül egy, hogy az alapító okiratok és az alapszabályok gyakorlatilag egy egységes sablon szerint, meghatározott paragrafusokat kell tartalmazniuk. Esetünkben, az alapító okirat átdolgozására 2016 március 31.-éig volt lehetőség (információim szerint ezt megtoldták még egy évvel). Alapítványunk már a 2015-ös év végén eljuttatta a Fővárosi Törvényszéknek a módosított okiratot. Természetesen a bürokratikus utak útvesztőjében e folyamat sem ment simán, így hiánypótlásra szólították fel Alapítványunkat, melyet ez év márciusában megtettünk. Várjuk a Törvényszék válaszát, és a végzést, miszerint az új alapító okiratunk elfogadásra került. Itt hívnám fel a hazai díszmadártenyésztő szervezetek figyelmét, kövessék figyelemmel az új jogszabályokat és időpontokat, mert az elmarasztalásnak vagy büntetésnek súlyos következményei lehetnek.

Újabb és újabb tenyésztőket keresünk meg, és kérünk arra, publikálják eredményeiket egy-egy ritkább fajjal kapcsolatban. E lapszámban is egy kiváló tenyésztő információ-gazdag cikkét olvashatja az Olvasó a feketefejú rozella tenyésztéséről. Hosszú ideig úgy véltük, ez az első hazai tenyész siker a fajjal kapcsolatban, ám valószínűsíthetően 1983-ban Bácsalmáson Harton József tenyésztésében keltek az első fiókák. Ez azonban mit sem von le Kurunczi Gábor tenyésztői kvalitásából, akit külön köszönet illet, a tekintetben, hogy rendelkezésünkre bocsájtotta összefoglalóját erről a ritka tenyész sikerről.

Kérjük azon madárbarátokat, akik még nem rendelkeztek adójuk 1%-áról, támogassák vele alapítványunk működését. Adószámunkat e füzetecske végén megtalálja az Olvasó.

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 18. RÉSZ

A Napóleon szövőmadár

Afrika, Madagaszkár és India trópusi tájai hazája egy nagyon érdekes és színpompás madárcsaládnak, a szövőmadaraknak. Külső megjelenésük a pintyfélékhez hasonlít, de a két család viselkedése között jelentős a különbség. A pintyfélék általában felül nyitott fészket építenek, ezzel szemben a szövők mindig zárt, sokszor művészi fészket szőnek. Nagy részük még a költési időszakban is társasan él. Egy-egy fán néha százánál is több fészkek van egymás közelében. A pintyfélék ezzel szemben költéskor összeférhetetlenek és minden párnak megvan a maga költési területe, amit minden más betolakodóval szemben megvédelmez.

A szövőknek majdnem 200 faja ismeretes, legnagyobb részük Afrikában honos. Eddig mintegy 70 fajt importáltak Európába. Ez persze nem jelenti azt, hogy valamennyi állandóan kapható is. Kb. 13 faj szerezhető be könnyen a nyugati madárpiacokon, a többi csak elvétve kerül a kereskedésekbe. Nálunk a vidákat is beleszámítva, hat fajt szoktak bemutatni kiállításainkon. Közülük a leggyakoribb és a legszebbek egyike a Napóleon szövőmadár. Hazája Nyugat-Afrika. Előszeretettel tartózkodik a víz menti sűrűségekben.

Történt, hogy egyik szegedi kiállításunkon 3 hím és 2 tojó Napóleon szövőmadár került hozzám. Valamennyit egy 2x2x2 m méretű kerti volierben díszpintyek társaságában helyeztem el. Tudnunk kell, hogy a szövőmadarak költés idején nászruhát viselnek. A Napóleon hím élénksárga és bársonyfekete színű, a tojó és a hím költési időszakon kívül verébszínű. Az én madaraim a vásárláskor nyugalmi tollazatban voltak és nagyon csendesen viselkedtek. A kiszíneződéssel párhuzamosan megszűnt az eddigi békés magatartás. A hímek izgatottak lettek és folytonosan veszekedtek egymással, a díszpintyekkel nem törődtek, csupán a gyémánpinty hímmel folytattak elkeseredett harcot. Az egyik hím Napóleont a másik kettő csúnyán meg is tépte. Ezért a két erősebbet kifogtam és elkülönítettem. A volierben maradt hím tollazata hamarosan rendbe jött és fészket kezdett építeni. A Napóleon szövőt nehéz költésre bírni, mert a hímek egyik fészket a másik után építik, de egyiket sem fejezik be. Az én hímem kivétel volt, fészket befejezte, amely megnyerte az egyik tojó tetszését és így megindulhatott a rendes költési folyamat. Az ökölnyi nagyságú fészkek 1,5 méter magasságban száraz, vékony fűszálakból, egy cirokbugába szóttan állt. A fészkek felső harmadában volt a bebújónyílás. A külföldi irodalom szerint a szövőmadarak többnejűségben élnek, egy hím 2-3 tojással is költ. Az én hímem csak az egyik tojónak udvarolt, a másokra ügyet sem vetett. A fészkek elkészülte után a tojó 3 tojást rakott és buzgón ült. Ha bementem a volierbe, cseppet sem zavartatta magát, nyugodtan ült tovább, pedig alig egy fél méter távolságra álltam a fészektől...Csak a tojó ül, a hím őrzi a fészket. A tojások színe fehér, apró, egyenletesen elosztott fekete foltokkal. 12 napi kotlás után kikelt mind a három fióka. A szövőmadarak alaptakarmányát a lisztes magvak képezik (köles, fénymag, muhar, csusz), de fontos szerepet játszanak a rovarok és egyes fajok gyümölcsöt is igényelnek.

Fiaikat szinte kizárólag élő rovarokkal nevelik fel. A fiókák nálam hihetetlenül gyorsan fejlődtek és megcáfolva a külföldi irodalmi adatokat, amelyek szerint 3 hetes korban repülnek ki, 12 nap múlva kirepültek. Néhány napig nagyon csendesen üldögéltek az ágakon, de hamarosan ügyesen és jól repültek. Ötvenes korban már önállóak voltak. Kezdetben csak a tojó etetett, később a hím is részt vett fiai nevelésében. Ugyanez a pár a következő évben ismét költött, és két alkalommal öt fiókát nevelt fel.

Fotó: Francis Yap

A fiatal hímek kiszíneződése egy éves koruk elteltével kezdődött. A kiszínesedett hím szövőmadarak, bármely fajról is legyen szó, pompás látványt nyújtanak. A hímek egymással folytatott csatározása és a fészeképítés pedig megkapó látvány.

Kistenyésztők lapja
1985/2

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL 20. RÉSZ

A feketefejú rozella (*Platycercus venustus*) második hazai tenyésztése

E mutatós rozella fajjal még gyerekként, a Siroki könyv lapjain találkoztam először. A grafika és leírás alapján azonnal megtetszettek. Akkoriban még rozellát is élményszámba ment valahol látni, nemhogy feketefejú rozellát, így hosszú idő telt el, míg szemtől szemben találtam magam az első egyedekkel.

A kilencvenes évek végén, mikor már kijutottunk néhány német és holland börzére, nagy ritkán bele lehetett futni 1-1 hímbe! Persze a börzéken nem top példányokat árultak, de feltűnő volt a rozellával szembeni eltérés, a karcsúbb testfelépítésük és kecsesebb fejformájuk vonatkozásában. Talán 2007-ben, vagy 2008-ban egy Prerovi börzén Csehországban eladásra kínáltak egy párt.

Épp volt otthon üres röpdém, így madarász kollégáim alig tudtak lebeszélni a rossz kondíciójú, nem túl megnyerő tollazatú, nem DNS vizsgált madarak megvásárlásáról. A társasággal tartó szlovák barátom ellenben felajánlotta, hogy felhajt nekem ezekből a hön áhított madarakból egy párat. Pár hónappal és közel 3000 km-el később, két szlovák-cseh túrát követően tulajdonosa lettem 2 pár feketefejű rozellának! Az egyik pár tárgyevi fiatal, a másik pár hímje előző évi, tojója jó pár éves madár volt! Ez a második pár már tél végén fiókákkal örvendeztetett meg! Ezt követően kb. fél évente költésbe kezdtek, ami nem mindig volt sikeres, a későbbiek folyamán a tojó tépte az utódokat, ami egyre súlyosbodott, végül már a tojásokat elszedtem és énekes papagáj alá tettem, amik hibátlanul felnevelték a fiókákat.

Közben a fiatal pár hímje váratlanul elpusztult, de addigra már volt kettő másfél éves, saját tenyésztésű hímem. Az egyik nagy, robusztus fejű agresszív madár volt, a másik a fajra jellemzőbb „tojósabb” fejű, kecsesebb, nyugodt példány. Ahogy az lenni szokott, a „jófiú” persze nem kellett a tojónak, az agresszívebb pedig többször majdnem megölte, így csak pár fiókat sikerült fognom tőlük, azt is dajkásítva. Közben Németországból is sikerült egy tojót beszereznem, aki szintén csak az agresszívebb hímekkel volt hajlandó költési hajlandóságot mutatni, de sikert nem értem el velük, mert addigra a hím már az odúban sem hagyta békén a tojót, ami a tojások összetöréséhez vezetett. A párt többször szétszedtem, sőt másik hímekkel is próbálkoztam, azt viszont a tojó üzte... Ez az ominózus pár később az új tulajdonosánál tágas, - talán 8-10 méteres - röpdében hibátlanul költött!

A madarak nálam 2x1x2,7 m-es röpdében voltak elhelyezve, ami egyértelműen szűkös ennek a fajnak! A hőmérséklet nem csökkent 4C fok alá. Többen fűtés nélkül tartják, amit a jelek szerint a madarak kibírnak, de a szaporulat az időjárás „kezeben” lesz. A költési idejük ősztől tavaszig tart, sosem próbálkoztak nyáron! Volt, hogy a rendszeresen költő pár is kihagyott egy évet! Fészekaljuk nálam 2-4 tojásból állt. Kimondottan mozgékony, villámgyors, akrobatikus repülésű madarak, hozzájuk képest a rozella röpte lassított felvétel. Egymással és más madarakkal is agresszívak lehetnek. A leválasztott fiatalok piszkálták a közös röpdé többi lakóját, énekeseket, princeket. Dupla rács több, mint indokolt! Kivétel is volt, egy tojó fiatalom, mely egyke volt, szinte kézzelid lett és a közös röpdében még az ékes fiatalokat sem bántotta!

Táplálékuk alapja Neophema keverék volt, fiókaneveléskor és hidegebb időben többkevesebb csíkos napraforgó kiegészítéssel, melegebb időben szeklicével kipótolva. A lány eleségért neveléskor sem rajongtak, ellenben a zöldséget, gyümölcsöt a legtöbb ausztrál fajjal ellentétben imádták, széles választékban kapták és nagy mennyiségben fogyasztották. A fürtös köles és félérett bugák természetesen nekik is nagy kedvencük!

Említést érdemel a tartási mód, ahonnan az első madaraim származnak. A tenyésztő 8-10 méter hosszú, másfél-két méter széles röpdében, -amelyhez egy kis védőházikó csatlakozott- tartott 1-1 pár rózsakakadut és feketefejú rozellát. A feketefejúek a rózsakakadunak már nem mert nekimenni, ugyanakkor a rózsa sem érte volna utol a villámgyors rozellát, ha épp agresszívvá válna költési időben. A tenyésztő elmondása szerint valaki inkakaduk mellé is társítja a fajt, akárcsak mostanában többen a princet, hogy a hím kakadu agresszióját eltereljük a tojóról. Természetesen ez csak nagyobb röpdék esetében működhet.

Nekem a sok bosszúság mellett rengeteg örömet is okoztak, ha lehetőségem lesz nekik megfelelően tágas helyet biztosítani, akár kakaduk mellett, újra szeretném tartani a fajt!

Kurunczi Gábor

KITAIBELIA 20. ÉVFOLYAM 1. SZÁM SIROKI ZOLTÁN EMLÉKSZÁM

Siroki Zoltán neve nem csak mint madártenyésztő és ornitológus ismert, botanikusként is maradandót alkotott. Nem csak a díszmadártenyésztők tekintenek rá úttörőként, a növénytanal foglalkozó kutatók körében is megbecsülés övezi életművét.

A Kitaibelia botanikai-természetvédelmi folyóirat 2015-ös első száma, melyet a Debreceni Egyetem TTK Növényteni Tanszéke ad ki, Siroki Zoltánra emlékezik. A folyóirat lektorált közleményeket (adatközlő-, elméleti-, módszertani-, kritikai- vagy áttekintő jellegű cikkeket) közöl. A lap fő célja a Pannon Ökorégió (Kárpát-medence) területéről származó florisztikai-, rendszertani-, nevezéktani-, növényföldrajzi-, növényökológiai-, természetvédelmi-botanikai- és tudománytörténeti témájú közlemények publikálása.

Az 1996-ban alapított folyóirat címe Kitaibel Pálnak (1757–1816), a legkiválóbb és legsokoldalúbb magyar botanikusnak igyekszik emléket állítani.

Papp László és Lisztes Szabó Zsuzsa Siroki Zoltán (1906–1987) emlékezete / In memoriam Zoltán Siroki (1906–1987) című írásában a következőképpen méltatja Siroki Zoltánt:

„Siroki Zoltán, magyar ornitológus” – így kezdődnek a professzorról szóló életrajzi írások, de ez a megjelölés nem fedi le azt a szerteágazó tudást és tevékenységi kört, amelyben a „határainkon túl is megbecsült professzor” (VARGA 2014) tájékozott volt. Kiadatlan önéletrajzi írásában (SIROKI 1987) a következőket olvashatjuk: „Az emberek általában valamilyen csillagzat alatt születnek. Nálam másképpen történt. 1906. július 25-én Budán a Csalogány utcában láttam meg a napvilágot. Én tehát a fülemüle égése alatt születtem és ez a tény befolyásolta egész életemet. Nálam a természet szeretete örökletes tulajdonság.” Gyermekkora meghatározó eleme, hogy édesapja a lakásában tartott olyan egzotikus madarakat kalitkákban és röpdében, amelyekkel akkoriban ritkán lehetett találkozni. Valószínű, hogy jogász végzettségű édesapjának, Schmitt Béla statisztikai tanácsosnak is volt lehetősége díszmadártartással foglalkozó könyvet adni Zoltán fia kezébe, azon kívül, hogy az élővilág, és ezen belül különösen a madarak iránti szenvedélyes érdeklődést már a génjeivel átörökítette neki. Schmitt Zoltán – az ajánlott magyarosítás után Siroki Zoltán – munkássága óta azonban szinte kötelező darab a családi könyvespolcokon az öt kiadást megért Díszmadarak a lakásban című hiánypótló könyve (SIROKI 1976), amely a magyar nyelven íródott legteljesebb mű ebben a témában; több mint 120 egzotikus díszmadár leírását közli és ad tartásukhoz útmutatót. Siroki Zoltán – ahogy lányai és kollégái látták – magas, bajszos, jellegzetes öltözékéről messziről felismerhető ember volt. Magas szárú cipőt, térdzoknit, bricsesz nadrágot hordott, barna aktatáskájával járt-kelt. A szükséges felszerelést tartalmazó hátizsákja, növénygyűjtő mappái és rovarhálói által igen jellegzetes volt terepi megjelenése is.

Kedves, közvetlen, jó kedélyű, a hívői optimizmust hordozó ember volt. Minden élőlény iránt érdeklődött és elmélyült tudását, gyűjtői tapasztalatait szerényen, de tanári jó szándékkal kívánta átadni. A fiatalabb generációk számára példaadó volt fajismerete, terepi jártassága, szorgalma és következetessége. Növénygyűjtői és preparálói alaposágát dicsérik herbáriumi lapjai is.

„Tiszta, nyílt tekintete, kék szeme, barátságos mosolya, az egész lényéből áradó finomság tökéletesen fedte azt a képet, amelyet könyve alapján kialakítottam róla magamnak: a madarak atyja.” – írja róla Taar Ferenc (TAAR 1981). Derűs, kiegyensúlyozott emberként azzal az áldással élt, hogy foglalkozása azonos volt a hobbijával. Tanszéki irodáját kedvenc kaktuszai díszítették, és madarainak csivitelése tette vidámmá. Széleskörű baráti kapcsolatokat ápolt és kiterjedt levelezése volt. Azt a biztatást és lelkesedést adta át nap mint nap, ami belőle fakadt, és amelyet ő is kapott másoktól. Így Soó Rezsőtől, akit sokra értékelt és hálás volt neki, mert ösztönözte őt a tudományos közlésre. Sokszor idézett fel egy vele folytatott beszélgetést:

– Tudod Zoltán mi különbözteti meg a botanikust az idiótától? – kérdezte a professzor enyhén rekedtes hangját is utánozva.

– Nem, Professzor úr.

– Semmi! – mondta lakonikusan, majd néhány másodperc múlva hozzátette: – Hát nem egyformának hihetnek minket! „

A teljes cikk letölthető a következő címről:

http://kitaibelia.unideb.hu/articles/Kitaibelia_vol201_p3-14.pdf

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

ADÓSZÁM: 18044861-1-15

A Siroki díj (vándorszerleg) eddigi tulajdonosai

1993 Péter Géza

1994 Ballagó Emánuel

1995 Virágh Dezső

1996 Laskay Sándor

1997 Vas Sándor

1998 Tóth Sándor

2001 Lakó Antal

2002 Gere Géza

2004 Diószeghy Sándor

2005 Soós János

2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)

2008 Makai Pál

2011 Pócsi Béla

2012 Pálinkás György

2013 Maróti Béla

2014 Paraszka János

2015 Lipták József